

BENLE İLETİŞİMDE SEN DİLİ !...¹
COMMUNICATE WITH ME IN YOUR LANGUAGE!...

Uđur BOYALI

Uzman Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Konya, berendili@hotmail.com, Orcid: 0009-0003-5181-6624

Esra ESEN

Uzman Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Konya, esra_mavi_87@hotmail.com, Orcid: 0009-0001-9459-6049

Öz

Kiřiler arasında bilinçli ya da bilinçsiz olarak istedikleri duygu ve düşünceleri aktardıkları süreç iletişim olarak tanımlanmaktadır. İletişim becerileri çocukluk döneminden itibaren eğitim faaliyetleri ile bireylere verilmektedir. Sen ve Ben dilinin farkındalığının 4-6 yaş grubu anaokulu çağındaki çocukların oyun temelli etkinlikler ile verilmesi önem arz etmektedir.

Çocuğa yöneltilen davranış ve ona karşı takınılan tavır, ilk yaşantıların oluşmasında büyük önem taşır. Okul öncesi dönemde çocuk, sosyal bir birey olmayı öğrenirken aynı zamanda en küçük ayrıntısına kadar kopya edeceği bir modele ihtiyaç duyar. Kişiliğinin oluşumu için gerekli olan bu özleştirmeyi, aile içinde ve anaokullarında gerçekleştirebilir.

Bu amaçla ankete dayalı araştırma kaynakları ile literatür taraması (Makale, tez, bildiri vb.) sonucu elde edilen verilerin analizinin yapılarak yorumlanmasına dayalı bir yöntem belirlenmiştir. Elde edilen bilgiler ışığında 4-6 yaş grubu anaokulu öğrencilerinde iletişimi geliştirmeye yönelik "Benle iletişimde Sen Dili" oyunu geliştirilmiştir.

Çalışma sonucunda ürün olarak ortaya çıkan oyun etkinliği ile etkili iletişim kullanımını teşvik edici, kırmızı ve yeşil renkler ile aşağı-yukarı kavramını öğrenmeleri, Ben ve sen dili arasında ki basit ayırım becerisi kazanma ve sosyal hayatta başarılı olunmanın mükafaatı ilişkilendirilmesinde bulunacaktır.

Anahtar kelimeler: İletişim Dili, Anaokulu Çağı, Ben Dili, Renklerin Dili.

¹ **Kaynak Göster (APA):**

Boyali, U. ve Eseen, E. (2024). Benle İletişimde Sen Dili !.... CografyIQ Akademik Araştırmalar Dergisi, 1, 35-40.

Abstract

The process in which people consciously or unconsciously convey their desired feelings and thoughts is defined as communication. Communication skills are given to individuals through educational activities starting from childhood. It is important to provide awareness of the language of You and Me to 4-6 year old kindergarten children through play-based activities.

The behavior directed towards the child and the attitude taken towards him/her are of great importance in the formation of first experiences. In the preschool period, the child needs a model that he/she can copy down to the smallest detail while learning to be a social individual. This self-identification, which is necessary for the formation of his/her personality, can be realized within the family and in kindergartens.

For this purpose, a method based on the analysis and interpretation of the data obtained as a result of survey-based research sources and literature review (Articles, thesis, notifications, etc.) has been determined. In the light of the information obtained, the game "You Language in Communication with Me" has been developed to improve communication in 4-6 year old kindergarten students.

The game activity that emerged as a product of the study will encourage the use of effective communication, will help them learn the concepts of up and down with the colors red and green, will help them gain simple distinction skills between I and you language, and will be associated with the reward of being successful in social life.

Keywords: Communication Language, Kindergarten Age, I Language, Color Language.

Giriş

İletişimin, günümüz modern anlayışı içinde değerlendirilerek ortaya koyulması, eğitim ve öğretime yeni bakış açısı getirmesi itibariyle önemlidir. Dolayısıyla, annelerin, çocuklarının istenmeyen davranışları karşısında kullandıkları iletilerin niteliğinin belirlenmesi; mevcut durumun saptanması ve annelerin eğitiminde veya toplumun farkındalığının artırılmasında ele alınacak konuların belirlenmesi açısından önem taşımaktadır.

İletişim; kişilerin birbirine bilinçli veya bilinçsiz olarak iletmek istedikleri duygu ve düşüncelerini aktardıkları bir süreçtir. Bu sürecin başarısı, bireyin yaşamındaki mutluluğun temelini oluşturur (Yavuzer,2000;11).

İletişimde iki türlü dil kullanılmaktadır; sen ve ben . Her iki kavram farklı manalar, anlamlar ve davranışlar göstermektedir. Sen dilinde mesaj veren bir kişi kendi olayın, durumun dışında tutmakta ve odak noktasını tamamen karşıdaki kişi yapmaktadır (Meb,2020a;50). Ben dili ise tam tersi bir özellik yansıtmaktadır.

Bu iki dilin çocukluktan itibaren farkındalığın benimsetilmesi gerekmektedir. Kişilik gelişimi açısından önem arz etmektedir. Milli eğitim bakanlığı okul öncesi eğitim yönetmeliği bu konuda rehber olmaktadır.

4-6 yaş grubundaki anaokulu çağındaki çocukların gelişiminde iletişimin önemi çok büyüktür. Bu nedenle çocuğun yaşına göre olan gelişim aşamalarını bilmek, davranışlarını ve becerilerini gözlemlemek, gereken noktalarda destek olmak gerekir. Çocuklarla iletişim kurarken gözleme dayalı dinleme yapılabilir. Çocukların hayatından neler olup bittiğini anlamak için onu dinlemeye özen gösterilmelidir (eğitim.com).

Yöntem

Ankete dayalı araştırma kaynakları ile literatür taraması (Makale, tez, bildiri vb.) sonucu elde edilen verilerin analizinin yapılarak yorumlanmasına dayalı bir yöntem

belirlenmiştir. Elde edilen bilgiler ışığında 4-6 yaş grubu anaokulu öğrencilerinde iletişimi geliştirmeye yönelik “Benle iletişimde Sen Dili” oyunu geliştirilmiştir.

Amaç

Çocukluktan itibaren eğitim faaliyetleri içerisinde yer alan ben-sen dili kavram farkındalığının oluşturulması temelinde 4-6 yaş grubunda anaokulu çağındaki çocuklara oyun etkinliği ile benimsetilmesi araştırmamızın temelini oluşturmaktadır.

Bulgular

Çocuğun ilk sosyal deneyimlerini edindiği yer ailedir. Çocuğa yöneltilen davranış ve ona karşı takınılan tavır, bu ilk yaşantıların oluşmasında büyük önem taşır. Okul öncesi dönemde çocuk, sosyal bir birey olmayı öğrenirken aynı zamanda en küçük ayrıntısına kadar kopya edeceği bir modele ihtiyaç duyar. Kişiliğinin oluşumu için gerekli olan bu özleştirmeyi, aile içindeki üyelerle gerçekleştirebilir (Fişek ve Yıldırım, 1993).

Karşımızdaki insanla iletişim kurarken, bir mesajı iletirken 3 kanalı kullanırız. Bunlar; söz (içerik), ses (tonlama, vurgu, telaffuz) ve beden dili (mimikler, vücudunduruşu, bakış, mesafemiz) dir. Prof. Dr. Albert Mahrebian ve Ferris'in 1967 yılında yaptığı araştırma sonuçlarına göre mesajın karşımızdaki kişiye ulaşmasında (MEB, 2015b);

SÖZ : %7

SES : %38

BEDEN DİLİ : %55 oranında etkilidir.

Çocukları daha iyi anlayabilmek onların sorunlarına çözüm bulmalarına yardımcı olabilmek iyi ve etkili bir iletişimle mümkündür. Çevre ve çocuk arasında iletişim yalnızca konuşmak, bilgi alışverişinde bulunmak anlamına gelmez. Özellikle çocukla iletişimde konuşmaktan daha önemli ve zor olan şey dinlemek ve anlamaktır. Birçok annesaba, öğretmen çocuklarla iletişim kurarken onlarla konuşup öğüt vermek, öneride bulunmak isterler. Oysa çocukla iletişimin temelinde ona zaman ayırıp onu dinlemek vardır. Dinlemek çocuğun gelecekte de sağlıklı iletişim kurabilmesini, kendisi hakkında olumlu duygulara sahip olmasını, kendisine önem ve değer verildiğini hissetmesini, kendisine saygısını ve kendi problemlerini çözebilme davranışını kazandırır (MEB, 2000b;4).

Sen dili çocuğun kişiliğine yöneliktir. Küçük çocuk kendisi ile ilgi değerlendirmeyi, ana babasının onunla ilgili değerlendirmelerine bakarak yapar. Çocuk eğitimini, çocuğun yanlışlarını yanlış yaptığı anda düzeltmek olarak bilen ve uygulayan ana-baba sürekli olarak sen dilini kullanıp iyi niyetle de olsa çocuğa zarar verir. Özellikle küçük çocuklar sen dilinden kendilerini koruyacak güçte ve doğru olup olmadığını sorgulayacak yeterlilikte değildirler ve denilenleri olduğu gibi kabul ederler (Gürsel, 2019).

Ben dili ile ifade edilen durum kişiye kendi duygunuzu anlatmanızdır. Sen dilindeki ifade ise suçlayıcı bir ifadedir. Kendinizi anlatmanız karşısındaki kişi ile sizi yakınlaştırır. Karşımızdaki kişinin sizi daha iyi anlamasını sağlar. Ben dili ile ifade edilmiş cümleler daha yapıcıdır. Karşımızdaki kişinin bu cümleyi kişileştirmemesine de yardımcı olur.

Ben dili kullanmak;

-Sorunların daha kısa sürede çözülmesini sağlar.

-Çatışmaların büyümesini engeller.

-Yapıcı olduğu için iletişimi kesmez.

Bilimsel makalelerde ankete dayalı ihtiyaç analizi uygulandı katılımcılara yöneltilen sorulara verdikleri cevaplar şu şekildedir:

-Okul öncesinde sen dili kullanımı daha ağır basamaktır. Çünkü aile ben dili kullanımı zor geldiği için çocuklarına kolaya kaçarak çocukların kişilik özellikleri, fitrat da etkili olabilmektedir. Bunun içinde öncelikli olarak aile bireylerinin bilinçlenmesi gerekmektedir.

-Geniş kapsamlı biçimde yapılan araştırmalarda sağlıklı kişilerle, kişiliği bozuk kimseler arasında karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu karşılaştırmada çocukluk dönemini iyi geçirenlerle ilgili olarak pek çok ayrıcalıklar tespit edilmiştir. Kişilik bozukluğu olanlarda babanın kusurlu olduğu yaygın biçimde görülmüştür. Bu kusurlar aşırı baskı ve katı cezalandırmalar şeklinde görülmüştür. Babalardan gelen kusurlara ilaveten fakirlik, kavga ve boşanma gibi sebeplerle yıkılmış yuvalarda yetişkinlerde kişilik bozukluğu görülmüştür. Ayrıca bu araştırmalar sağlıklı kişiliğe sahip olanlara nispetle bozuk kişilikli çocuklarda şiddetli bedeni hastalıkların, sert ve ters tepkilerin yaygın olduğunu ortaya koymuştur (psikolojinin esasları,Racih,s.489]

-Aile bireylerimizin bazen davranışlarıyla, bazen cümleleriyle ifade ettiği şeyleri “doğru anlamak” ve muhatabımızın bide uyandırdığı duygu ve düşünceleri” doğru anlatmak” her ne kadar bazen,ne var canım? Her anne çocuğunu anlar zaten... ya da “kendimi anlatmak için kitap mı okuyacağım yani? Ne hissediyorsan söyleyebilirim çok şükür” gibi düşünsük de,danışmanlara gelen onlarca vakanın temelinde” kötü duygular” değil,” kötü ifade edilmiş duygular”olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Gerek aile içi gerek sosyal çevre ile yaşanan sorunlarda içeriği ne olursa olsun insanların karşılaştıkları sorunları çözmek için etkili iletişim kurmaya ihtiyaçları vardır (Cüceloğlu ,2012,s.12).

Sen mesajlarının hiçbiri bizim hakkımızda bir şey söylememektedir odak noktası hep karşıdaki kişidir.Birey,davranış hakkında neler düşündüğünü ya da davranışın kendisini somut biçimde nasıl etkilediği konumun bir şeyler söylemiş olsaydı, mesaj sen mesajı yerine ben mesajı olurdu.Ben mesajlarının daha etkili olmasının nedeni”sorumluluk mesajları”olarak değerlendirmelerinden kaynaklanır.Ben mesajı gönderen bir kişi kendi hakkında yaptığı değerlendirmeyi karşıdaki kişiyle paylaşmak üzere sorumluluk yüklenmektedir.Bu nedenle karşıdaki kişinin davranışını değiştirme olasılığı da yüksektir (Yavuzer,2000;32).

Sonuç ve Tartışma

Çocuklar fiziksel yönden olduğu gibi, psikolojik ve zihinsel bakımdan da yetişkinlerden farklıdır. Onların kendilerine mahsus bir dünyaları vardır. Olaylara bakışları, olayları değerlendirişleri, hayalleri kendilerine mahsustur. Bu bağlamda, çocukların en temel ihtiyaçlarından biri oyundur. Bu ihtiyaca bağlı olarak, dünyanın neresinde olursa olsun, çocuğun olduğu her yerde oyun vardır. Oyun, âdeta çocuğun hayatının gayesidir. Oyunların çocukların fiziksel, ruhsal, zihinsel ve sosyal gelişimlerine olan katkıları ve bu bağlamda birey ve toplum hayatındaki önemi yadsınamazdır (Gökçen,2014).

Bu önemli veriler ışığında ben-sen dili arasındaki farkındalığı 4-6 yaş grubu çocuklarda geliştirebilmek için proje kapsamında “Benle iletişimde Sen Dili” geliştirilmiştir. Asetat kağıdı kullanılarak şeffaf bir şapka elde edilir. Şapkanın içine yeşil ve kırmızı renklerde yanabilen led lambalar yerleştirilir. Şapkanın ışıkları uzaktan kontrol edilmektedir. Çocuklar şapkayı taktıklarında öğretmen elindeki kumandayla şapkanın ışığını yakıp söndürebilir. Ben dili ise yeşil ışık, Sen dili ise kırmızı ışık yanmaktadır. Çocuk doğru bilirse eğer yeşil ışık yandığını yere yansımından öğrenecek. Doğru bilen çocuk ile sarılacağız.

Ödül olarak neden sarılmak uygulanmaktadır. Çünkü; Sadece bir çocuğun özgüven duygusunu arttırmakla kalmaz, aynı zamanda iyimser kalmalarına da yardımcı olur. Çocuklar gerçek sevgiyi hisseder. Siz de sarılarak sevginizi çocuklarınıza tamamen hissettirebilirsiniz. Sarılma, hem size hem de çocuğunuza duygusal ve psikolojik olarak iyi gelir. Bir tür enerji alışverişi olan sarılma, çocuklarınıza insanlara empati kurmanın ve başkalarını sevmenin ne anlama geldiğini göstermek için iyi bir ders olur. Kulağa her ne kadar ilginç gelse de çocuğunuzu düzenli olarak kucaklamak büyümelerine yardımcı olur. Sarılmak çocukların güvenli duygularını geliştirir ve ebeveyn ile çocuk arasında bağı kuvvetlendirir.

Sarılmanın Çocuklara Etkileri Nelerdir?(www.hurriyet.com)

-Zihinsel anlamda güçlendirir sarılmak. Düzenli olarak ebeveynleri tarafından sarılan çocukların beyinde büyüme sürecine katkı sağlayan uyarı bulunur.

-Büyüme hormonu gelişir. Sarılmak çocuklarda oksitosin hormonunun salgılanmasını sağlar.

-Bağışıklık sistemi güçlenir. Çocukların sağlıklı ve güçlü olabilmesi için düzenli olarak sarılmak şarttır.

-Duygularını toparlar. Sarılmak duygular arası iletişimde büyük rol oynar. Çocuklarda da sinir ve stres durumuna sıklıkla rastlanır. Çocuğun sakinleşmesi ve huzurlu olması için sarılmak gerekir.

-İlişkilerde güven duygusunu kazanır. Anne ve babası tarafından sevgi gören çocukların ileri yaşlarda daha kaliteli ilişkiler kurduğu saptanır.

Şapkadan Çıkan Renkler Oyunu ile,4-6 yaş grubu anaokulu çağı çocuklarında;

Etkili iletişim kullanımını teşvik edici, kırmızı ve yeşil renkler ile aşağı-yukarı kavramını öğrenmeleri, Ben ve sen dili arasında ki basit ayırım becerisi kazanma ve sosyal hayatta başarılı olunmanın mükafatı ilişkilendirilmesinde bulunacaktır.

Öneriler

Başarılı iletişimin temelini karşılıklı anlaşabilmek oluşturur. Karşılıklı anlaşabilmeyi gerçekleştirdiğimiz sürece doğru iletişimi de sağlamış oluruz. Bunu yaparken de dikkat edilmesi gereken noktalar vardır. Karşılıklı anlaşabilmek için “anlamak” ve “anlatmak” oldukça önemli olan en temel kavramlardır. Kişilerarası iletişimi doğru bir biçimde sağlamak için karşımızdakinin mesajını anlamak önemlidir. Aynı zamanda da karşı tarafa mesajı doğru bir biçimde aktarmak için doğru ifadelerle anlatmak sağlıklı iletişim için şarttır. Etkili iletişimin ilk adımı anlamak, ikincisi anlatmaktır. Anlaşmak için kişi önce kendini, sonra karşısındaki kişiyi anlamalı; sonra da duygu ve düşüncelerini ona

anlatabilmelidir. Doğru zamanda doğru ifadeler kullanma ve anlatmanın nasıl gerçekleştiği etkin iletişim kurmadaki önemini çocukluktan itibaren aldığımız etkinlik temelli eğitimle gerçekleştirebilmekteyiz. Bu nedenle 4-6 yaş grubu anaokul çağındaki çocukların eğitiminde “Benle iletişimde Sen Dili” oyunu önemli bir katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Cüceloğlu, D. (2012). İnsan ve Davranışı. Remzi Kitabevi 25. Baskı, İstanbul.
- Fişek, G.O. ve Yıldırım, S.M., (1993). Çocuk Gelişimi. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Gökşen,C. (2014). Oyunların Çocukların Gelişimine Katkıları Ve Gaziantep Çocuk Oyunları. A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED] 52; 229-259.
- Gürsel, A. (2019). Duygusal İstismarı Önleme Ve Müdahale Programı Geliştirme Ve Etkisinin Test Edilmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- MEB , 2015a. Çocuk Ruh Sağlığı. Ders Kitabı. Ankara
- MEB , 2015b. Çocukla Etkili İleşim. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Ders Kitabı. Ankara
- Yavuzer, H. (2000). Çocuk Gelişiminde İletişimin Önemi. MEB yayınları. Ankara
- www.hurriyet.com.tr/aile/cocugunuza-duzenli-olarak-sarilmak-neden-bu-kadar-onemli-41720620 (Erişim: 17.01.2023, sat:14.30).